

**KANSALLISPUISTOKOMI
TEA 50 VUOTTA –
JUHLASEMINAARI
21.1.2026
TIETEIDENTALO,
HELSINKI**

**VUODEN 1976
KANSALLISPUISTOKOMITEAN
MIETINNÖN MEKITYS SUOMEN
SUOJELUALUEVERKOSTON
KEHITTÄMISESSÄ**

Ympäristöneuvos, emeritus Jukka-Pekka
Flander

Kuva J-PFder

ENSIMMÄISET LUONNON- JA KANSALLISPUISTOT

Perustettiin **6**
luonnonpuistoa ja **4**
kansallispuistostoa.

Ne edustivat – Hiisijärveä
ja Stora Träskötä
(Porkkala) lukuun
ottamatta - luonnon
erikoisuuksia Perä-
Pohjolasta ja Lapista

Vuoden 1944
rauhanteossa Suomen
puolelle jäivät ainoastaan
Pallas-Ounastunturin ja
Pyhätunturin
kansallispuistot.

1956 URHO KEKKONEN VALITTIIN SUOMEN TASAVALLAN PRESIDENTIKSI

1956 PORKKALAN VUOKRAKAUSI PÄÄTTYI - YLLÄTTÄEN

Vuokra-ajan piti päättyä vasta 1994.

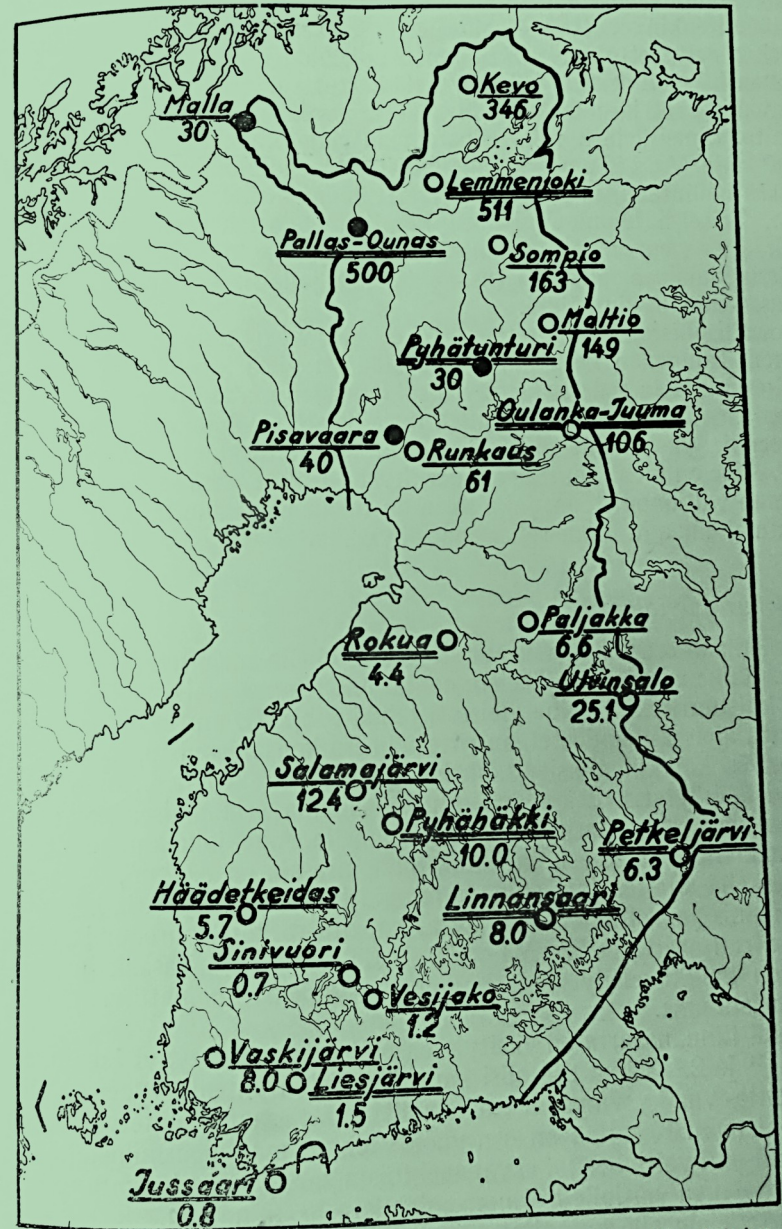
Stora Träskön
saari/**Porkkalan**
kansallispuisto
palautui Suomelle -
räjäytettynä

VUODEN 1953 LUONNON- JA KANSALLISPUISTOKOMI TEAN EHDOTUS

Ehdotti perustettavaksi **12** uutta
luonnonpuistoa ja **7** uutta
kansallispuistoa

1956 säädetyllä lailla
perustettiin uudet kansallis-
ja luonnonpuistot komitean
esityksen mukaisesti –
paitsi Juuman palsta
jätettiin pois Oulangasta ja
Lemmenjoesta rajattiin
kulta-alue pois.

Nykyiset (●) ja ehdotetut uudet (○) luonnon- ja kansallispuistot (kansallispuistojen nimien alla kaksi viivaa). Numerot osoittavat alueiden pinta-alan neliökilometreinä.

UUSIEN KANSALLIS- JA LUONNONPUISTOJEN ESITTELYTILAISUUS SÄÄTYTALOLLA 1957

Suomen Luonnon kuva-arkisto

Kuva F. E. Fremling

VUODEN 1976 KANSALLISPUISTOKOMITEAN TOIMEKSIANTO

1) laatia lähinnä tehtyjen erilaisten ehdotusten ja suunnitelmien pohjalta yksityiskohtainen **ehdotus valtakunnallisesta kansallispuistoverkostosta** ottaen huomioon yhteiskunnalliset ja luonnonsuojelulliset tarpeet sekä taloudelliset mahdollisuudet.

2) laatia **ehdotus uusien ja tarvittaessa entistenkin kansallispuistojen rauhoitusmuodoista** ottaen huomioon, millä tavalla paikallisten asukkaiden oikeudet perinteellisten elinkeinojen harjoittaminen ja kehittäminen voidaan turvata.

3) laatia **ehdotus kansallispuistoverkoston hallinnollisesta järjestämisestä.**

4) laatia tarpeelliset **lainsäädännölliset tarkistusehdotukset** siitä, miten kansallispuistoja voidaan perustaa ja niistä aiheutuvat taloudelliset, sosiaaliset ja muut mahdolliset menetykset korvata.

5) laatia **ehdotus kansallispuistoverkoston toteuttamisaikataulusta** ja selvitys aiheutuvista kustannuksista.

KANSALLISPUISTOKOMITEAN ESITYS:

42 uutta kansallispuistoa ja **9** laajennusta, yht. 1051 000 ha/
3,4 % maapinta-alasta

16 uutta luonnonpuistoa ja **yksi** liitettäväksi kansallispuistoon.
yht. 347 000 ha/1,1 % maapinta-alast

KUVA 5. Nykyiset ja kansallispuistokomitean ehdottamat uudet luonnon- ja kansallispuistot.

KUVA 6. Nykyiset ja kansallispuistokomitean ehdottamat luonnon- ja kansallispuistot luonnonmaakunnittain.

MONIPUOLISET ALUESELOSTUKSET MERKITTÄVÄ OSA MIETINTÖÄ

Aluekohtaiset selostukset käsittävät seuraavat tiedot

Pinta-ala ja omistussuhteet

Rauhoituksen tarkoitus

Erityisperustelut

Alueen kuvaus

Hoito ja käyttö

Vyöhykejako

***TOTEUTTAMISAIKATAU
LU VUOTEEN 2021
ASTI!***

Viittä aluetta esitettiin Unescon World Heritage –ohjelmaan, vaikka Suomi liittyi maailmanperintösopimuksen vasta 1986. Sopimus oli saatettu kansainvälisesti voimaan Pariisissa 1972.

TOIMEKSIANNON ULKOPUOLELTA **MIETINTÖÖN** SISÄLLYTETTY KAKSI LIITETTÄ ALUELUETTELOINEEN

LIITE 1

Eri aikoina tehdyt ehdotukset
luonnonsuojelualueiden perustamiseksi:
alueluettelo

LIITE 2

Maa- ja metsätalousministeriön
luonnonvarainhoitotoimistossa laadittu
luettelo luonnonsuojelun kannalta
merkittävimmistä
luonnonsäästiöiksi sopivista
alueista: **alueluettelo**

***LUONNONSÄÄSTIÖT
UUTENA
KATEGORIANA
TUKEMAAN JA
TÄYDENTÄMÄÄN
KANSALLIS- JA
LUONNONPUISTOJEN
VERKOSTOA***

Kovaa presidenttipeliä 1982

**KOMITEAN 1.
TOTEUTTAMISRYHMÄÄN
(1978 -1982)** luokitelluista **64:**stä
kansallis- ja luonnonpuistoista
perustettiin **11** kansallispuistoa ja **5**
luonnonpuistoa.

Lisäksi laajennettiin **5:**ttä
kansallispuistoa ja **4:**ää
luonnonpuistoa.

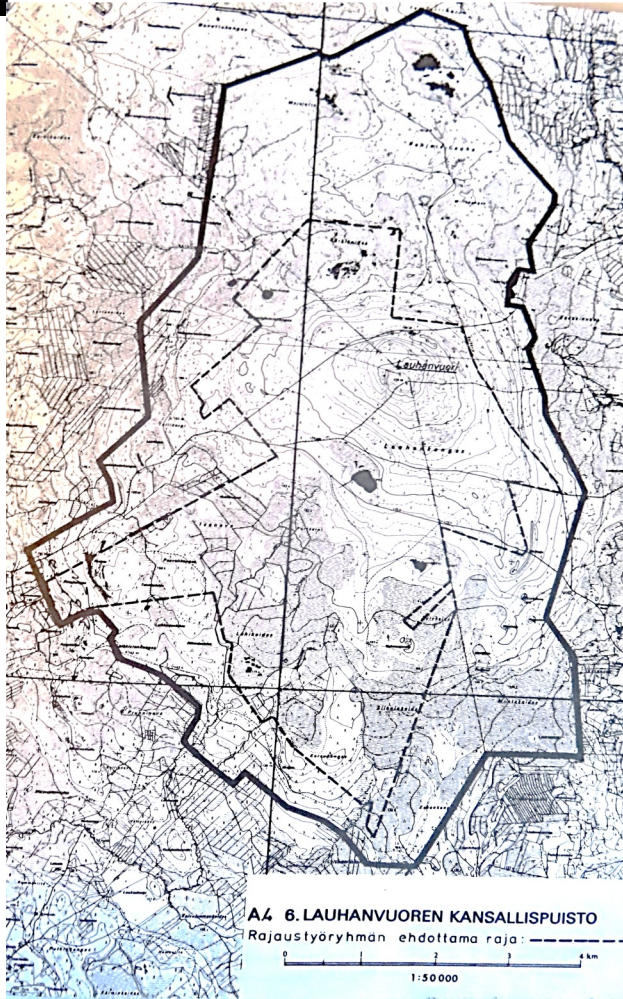
1982 **SUOJELUALUEVERKOSTO ON LAAJENTAMINEN JA MONIPUOLISTAMINEN PÄÄSEE VAUHTIIN**

***UUTTA OLI 59:N
SOIDENSUOJELUALUEE
N PERUSTAMINEN.***

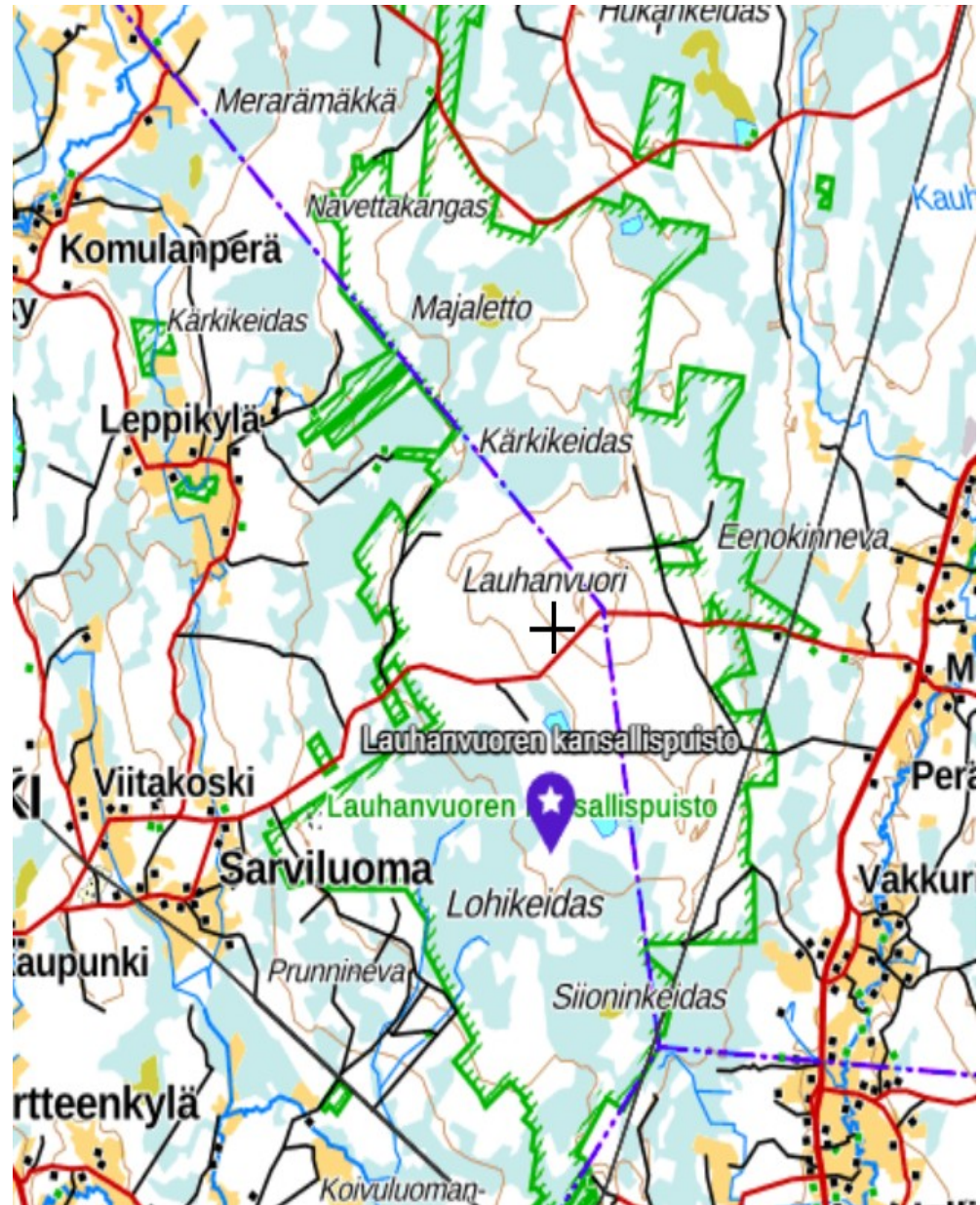
***VALTAOSA NÄISTÄ
KUULUI MIETINNÖN
LUONNONSÄÄSTIÖIDEN
LUETTELOON.***

ERIAIKAISIA RAJAUKSIA

Komitean rajaus 5 550 ha
Perustettaessa 2 600 ha
Nykyinen 5 900 ha

Lauhanvuori

Lähde: Maanmittaushallitus

ERIAIKAISIA RAJAUKSIA

Komitean rajaus

6 700 ha

Perustettaessa

3 150 ha

Nykyinen

6

Kauhaneva- Pohjankangas

Lähde: Maanmittaushallitus

Lauhanvuoren ja Kauhanevan-Pohjankankaan kansallispuistot ovat olleet vuodesta 2020 lähtien osa Unescon geoparkia Lauhanvuori-Hämeenkanas

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Merkittävä vuosi 1983

**YMPÄRISTÖMINISTERI
Ö
PERUSTETAAN**

Matti Ahde 2005/Suomen
ensimmäinen
ympäristöministeri. Turun
Sanomat 20.12.2019

**Urho Kekkosen ja
Saaristomeren
kansallispuistot
perustetaan**

Kuva: J-P. Fder

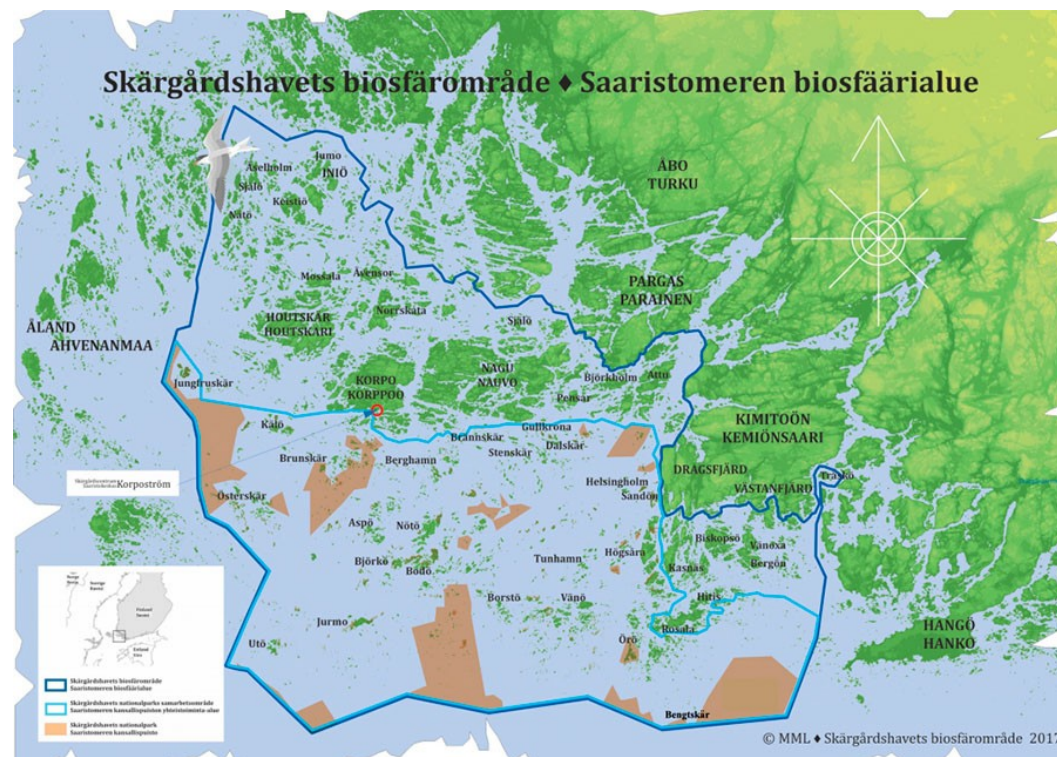
unesco

Biosphere Reserve

Biosfärområde Biosfäärialue

**Saaristomeren
kansallispuistosta
(1983) osaksi
kansainvälistä
MAB-alueiden
verkostoa (1994).**

Kuvaaja tuntematon

1971 **Suomen luonnonsuojeluliitto** keräsi Adressin Koilliskairan – Euroopan viimeisen erämaan -suojelemiseksi. **Urho Kekkonen oli adressin ensimmäinen allekirjoittaja.** Tuolloin hän ei tiennyt, että suojelualueesta tulisi hänen nimeään kantava

TARKOITUS PYHITTÄÄ KOILLISKAIRASTA URHO KEKKONEN KANSALLISPUISTOKSI (1983)

*100 000 NIMEN
ADRESSI!*

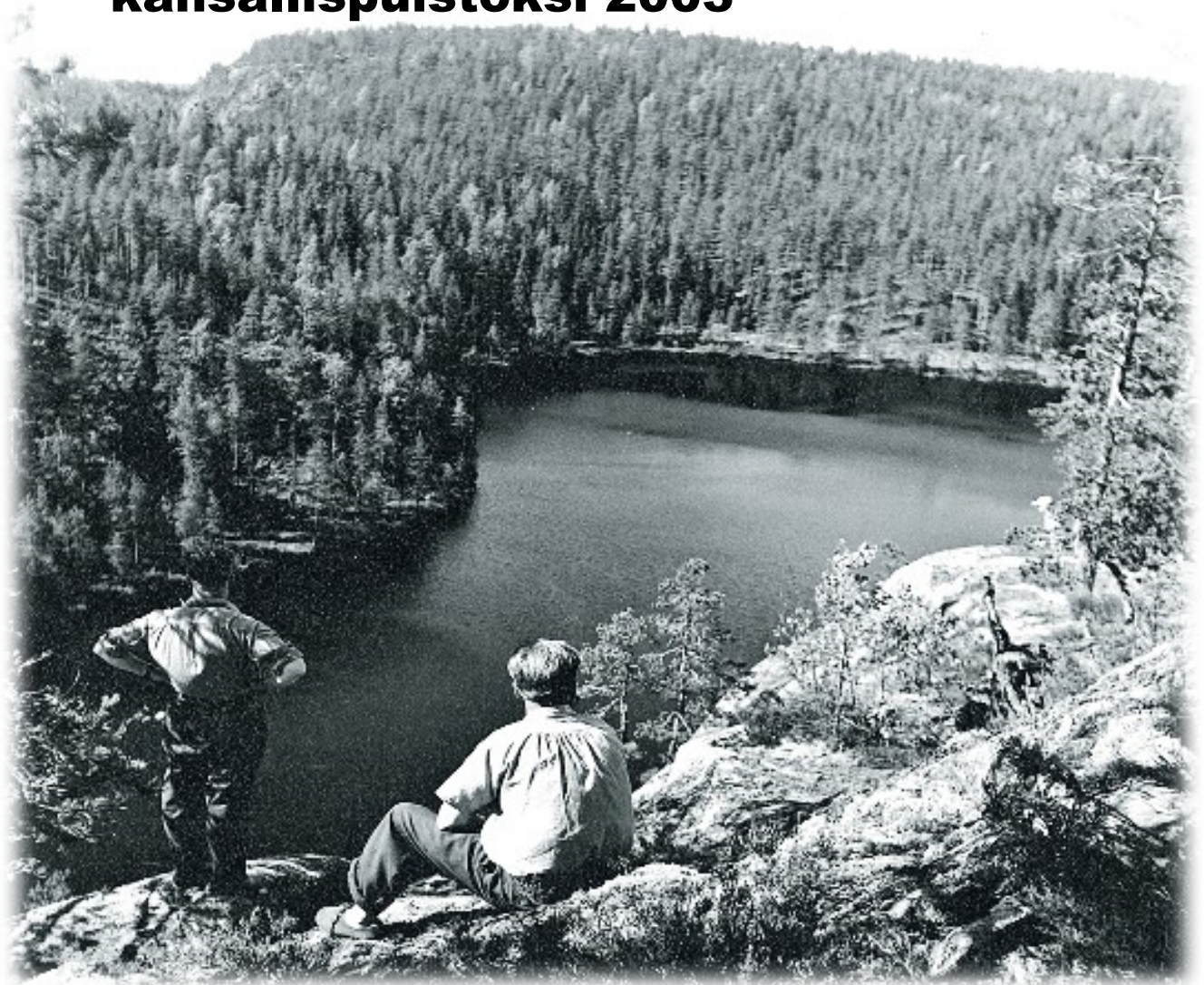
YLE/Kekkonen
-sarja

TARKOITUS PYHITTÄÄ KEINOT 2 Lakialoitteesta 1999 kansallispuistoksi 2003

**Repoveden
kansallispuisto
(2003) on ainoa
puisto, joka on
perustettu
eduskunnalle
tehdyn
lakialoitteen
(1999)**

perusteella
Lakiesitystä ajoivat
aktiivisimmin
kansanedustajat
Pentti Tiusanen ja
Sakari Smeds

SUOMEN TIE EUROOPPAAN

**KANSALAIJÄRJESTÖJEN
NÄKÖKULMASTA**

"KANSALLISPUISTOT KASVAVAT HILJALLEEN..."

YLE Uutiset
5.1.2026

"Viime vuosina kasvaneet yli
10 000 jalkapallokentän verran."

YLE Uutiset
5.1.2026

Kolin kansallispuisto

Pielinen

UUSI ALUE

Yle.fi | Lumikaaos aiheuttaa ongelmia Euroopassa – Finnair peruu Amsterdamin lentoja

"Kolilla tiukempaan suojeluun
siirrettiin 14 jalkapallokentän
kokoinen alue."

Suomen kansallispuistot

Koon muutos viiden vuoden aikana

■ Ennallaan ■ Kasvanut ■ Pienentynyt

Lähde: Metsähallitus

Grafiikka: Heikki Haapalainen / Yle

KANSALLISPUISTOSTA ON TULLUT BRÄNDITUOTE
Vielä 1970- ja 1980-luvuilla luonnonsuojeluliitto oli aktiivisin aloitteentekijä kansallispuistoverkoston täydentämiseksi. Perusteet olivat etupäässä luonnonsuojelulliset. Kunnat vastustivat tuolloin useimmiten uusien kansallispuistojen perustamisia. Sittemmin moni kunta on liittynyt aloitteentekijöiksi - luonnonsuojeluliiton ja muiden ympäristöjärjestöjen rinnalle. Samalla perusteet ovat muuttuneet :

kansallispuistolobrändi tukee aluekehitystä!

Presidentti Putin otti Itä-Ukrainan, miten länsi vastaa?

SUOMEN KUVALEHTI

SK 8 • 25.2.2022 • Hinta 6,90 €

Antakaa meille kansallispuisto!

Ennen oli korpeen katoava yksinvaeltaja, nyt on äveriäitä luontoturisteja.
Kunnat kilpailevat, kuka saa uuden kansallispuiston.

URPO HÄYRINEN (1937-1992)

Hän oli yksi vuoden 1976 Kansallispuistokomitean sihteereistä.

Urpo laajensi ja viimeisteli komitean mietinnön sellaiseksi, että se on ollut merkittävä avaus, työkalu ja lähdeaineisto Suomen suojelualueverkoston kehittämisessä - jo puolen vuosisadan ajan.
Q.E.D.

*KIITOS – URPO/KIITOS
LUONNONSUOJELULIITT
O
- JA YLEISÖ!*

KUVASSA Urpo Häyrinen

Luston kuva-arkisto
Urpo Häyrisen
kokoelma